

**100 ÉVE SZÜLETETT ERDŐS JÁNOS
EGY IGAZ KARNAGY EMLÉKEZETÉRE
Emléktábla-avatás, kórushangverseny és emlékkönyv**

100 éve, 1922. október 23-án született a szegedi zeneélet korszakos jelentőségű személyisége, a kiváló zenepedagógus, kóruskarnagy, zenetörténész, Erdős János. Centenáriumának előnapján, 2022. október 22-én domborműves emléktáblát avattak egykori lakóházán, ugyanaznap emlékhangversennyel adóztak nagysága előtt, s ekkor jelent meg az életéről és munkásságáról szóló „A vetés nem másnap érik be...” c. igen kifejező címet viselő kötet is.

A Vidra utca, ahol e nagyszerű művész élt, a szegedi Belváros egyik központi helyen lévő utcája, percekre a Széchenyi tértől, mely a város centrumának tekinthető (itt van a neobarokk stílusú Városháza is), és a Szegedi Nemzeti Színház két épületétől. Az ünnepi délutánon nagy szerencsének bizonyult, hogy ezen az utcaszakaszon már régóta csak a tömegközlekedési eszközök, kerékpárosok és gyalogosok járhatnak, hiszen már jóval az avatás órája előtt igen nagyszámú közönség gyűlt össze az épület előtt. Pontban 16.00 órakor felcsendült Orazio Vecchi Néked zeng ez a dal c. madrigálja, melynek elhangzása után Erdős Kinga, a Mester karnagy-művésztanár leánya köszöntötte az egybegyűlteket, majd átadta a szót Dohány Gabriella karnagynak, a Szegedi Tömörkény István Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium és Technikum tanárának, aki Erdős Jánoshoz igazán méltó remekszabott emlékbeszédet mondott a Szeged Városi Kórus Egyesület nevében.

Szavait érdemes volna szó szerint idézni, de ezúttal csak néhány gondolatát emeljük ki: „...Nagytudású emberként értékekben fürösztötte meg diákjait nap mint nap, akik remekül érezték magukat az általa kialakított világban. Burokban éltek, a zene közegében és egy nyelvet beszéltek, közös élményeket éltek át. Életre szóló barátságok szövődtek, kamaszvonzalmak bontakoztak, tartalmas életpályák alakultak az Ő árnyékában. Erdős tanár úr eggyé vált a munkájával, élte a zenetanítást... ..Keze alatt felvirágzott a kodályi elveken nyugvó tagozatos képzés, a városi értelmiség szívesen adta szárnyai alá szeretett gyermekeit, tudván, hogy tartalmas évekkkel, biztos műveltséggel és életre szóló élményekkel gazdagodnak általa.

Levélsöprő - Tél (Gyermekkarok III.) (2:33)

Kocsár Miklós – Csanádi Imre: Levélsöprő - Tél (Gyermekkarok III.)

A szegedi Juhász Gyula Tanárképző főiskola 1.sz. Gyakorló Általános Iskolájának Kórusa,
vezényel: Erdős János

Éneklő Ifjúság 6 © 1978 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Tudását, széleskörű tapasztalatait írásaiban is közre bocsátotta szakmai közegben. Alapossága, kitartó gyűjtő munkája és olvasmányos nyelvhasználata révén értékes forrásanyagot hagyott hátra. „...Aki a keze alatt énekelt, megtapasztalhatta csilhatatlan és kimunkált ízlését, tudatosságát, egyszersmind az előadás egyediségének spontán megnyilvánulását. Avisójára bárki, bárhol és bármikor kotta nélkül fújta kórusa sikerszámain. Mindennemű tevékenységében, amely szilárd életművé vált össze, egyetlen mércéje volt: a minálitás. Végtelenül pedáns és igényes volt mindarra, amihez köze volt, véleménye mércévé vált, igazodási pontként szolgált kortársai, tanítványai, és közösségei számára. Elismert tekintéllyé vált anélkül, hogy erre bármikor törekedett volna...”

Dr. Dohány Gabriella emlékbeszédet mond (Delmagyar-Fotó: Sándor Judit)

Ezt követően dr. Dohány Gabriella és Kerek Attila főtanácsos, Szeged Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala ny. protokoll tanácsadója és rendezvény referense leplezte le az emléktáblát, melyen Erdős tanár úr bronzportréja mellett az alábbi szöveg olvasható: „E házban élt Erdős János 1922–2011 ének-zene pedagógus, karnagy, zenetörténész, Szeged 20. századi kóruséletének meghatározó alakja. Állította a Szeged Városi Kórus egyesület és Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata 2022-ben.” A táblán lévő bronzportré Fritz Mihály szobrászművész alkotása, a táblát Pesti Ferenc kőfaragóművész készítette.

Dr. Dohány Gabriella és Kerek Péter az Erdős János egykori lakóházának a falán elhelyezett emléktáblánál. (szeged.hu)

Az avatást követő ünnepélyes percekben Kerek Attila kért szót: „...több ezer embert tanított életében. Azok az emberek, akik az ő órájáról kijöttek, érdekes, hogy majdnem mind mosolyogtak, jókedvű emberek voltak. Olyanra tanított bennünket, hogy azt a zenét, amit énekelünk, szeressük. Az bennünket nevel, az otthon tiszteletet ad a szülők iránt, a nagyszülők iránt, a rokonok iránt, a barátok iránt, a kollégák iránt, mindenki iránt. S fölnevelte ezalatt a jó pár évtized alatt azokat a pedagógusokat, akik most a nagynívójú kórusainkat vezetik...”

Kerek Attila emlékezik Erdős Jánosra, a Mesterre.
A kép bal szélén: Erdős Kinga.

A tábla alatt Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata, a Szeged Városi Kórus egyesület és az Erdős-család helyezte el koszorúját; a koszorúzás alatt Praetorius Viva, viva la musica! c. kánonja szólt. Végül pedig Kodály Esti dalát énekelte el az ünneplő közönség kórusa.

Erdősné Fagler Erika vezényli az avatásra összegyűlt alkalmi kórust.

Mintegy másfél óra múlva kezdődött a Szent-Györgyi Albert Agóra dísztermében az Erdős János emlékére szervezett hangverseny. A színültig megtelt nézőtér előtt először Fagler Erika, „A vetés nem másnap érik be...” c. kötet szerkesztője beszélt a Mester életének, munkásságának főbb eseményeiről, az emlékkönyv felépítéséről dr. Kovács Attila, a Szegedi Ifjú Zenebarátok egykori törzstagja, a kiváló műsorvezető kérdéseire válaszolva. Ezután egyneműkari művek hangzottak el, a Vecchi, Kodály és Bartók művekből álló összeállítás végén nagy derűtséget és sikert hozott a Próba a koncert előtt c. zenei tréfa, az ismeretlen szerző darabjában szólót énekelt Vajda Júlia Liszt Ferenc-díjas operaénekesnő, aki szintén sokáig volt az Ifjú Zenebarátok Kórusa tagja és szólistája; a művet ő is vezényelte, zongorán közreműködött Dombiné dr. Kemény Erzsébet.

A 133 éves MÁV Hazánk Énekkar lépett ezután színpadra, mely együtttest negyven évig, 1957–2007 (tíz év kihagyással) között vezette Erdős tanár úr. A kórus – mely 2007-ben egyesült a DÉMÁSZ Erkel Ferenc Kórusával – dr. Varjasi Gyula vezetésével előbb híres Jeligéjét énekelte el, majd Kodály művét, a János köszöntőt és Erkel Napköszöntő bordalát, végül Vavrincez Béla Széles a Balaton c. népdalfeldolgozásával zárta műsorát, zongorán Dombiné Kemény Erzsébet működött közre.

A 133 éves „Hazánk” énekkart dr. Varjasi Gyula vezényli.

Az egész emlékhangversenyt kedves, derűs, családias légkör jellemezte, ezt biztosította dr. Kovács Attila könnyed stílusa és az Ifjú Zenebarátok több mint száz főre duzzadt kórusa egyaránt (hiszen az 51 éves énekkar szinte valamennyi egykori tagja énekelt ezen az estén). Először dr. Avramov Katalin alapító tag beszélt a kórus első éveiről: így az 1972-es „Ki mit tud?”-ről, melyen hiába voltak ők a legjobbak, sajátos megfontolás alapján egy székesfehérvári énekkar kapott kedvezőbb elbírálást. Hálásan emlékezett ő is Erdős tanár úrra.

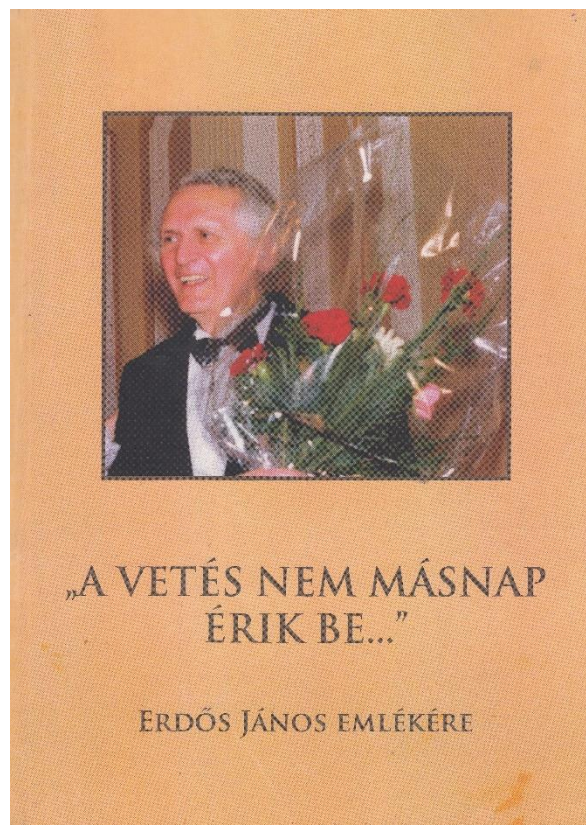
Az Ifjú Zenebarátok ünnepi kórusa.

A kép bal szélén Erdős Kinga, tőle jobbra az emlékező dr. Avramov Katalin.

Madrigálokból és motettákból álló első műsorblokkjuk után dr. Tóthpál József, a KÓTA tiszteletbeli elnöke, a Magyar Kodály Társaság tiszteletbeli tagja levelét olvasták fel, aki főiskolásként énekelt a Tanár Úr keze alatt, majd 1971-ben, a Bartók Béla Művelődési Központ igazgatójaként otthont adott az Ifjú Zenebarátok Kórusának, a KÓTA főtitkáraként pedig éveken keresztül volt állandó munkakapcsolatban Erdős Jánossal, aki a megyei Karnagyi Klub titkára volt.

Levelét egy-egy szép Kodály által megzenésített Sík Sándor- és Vörösmarty-idézettel zárta: „...Állj közénk és mondjuk: hála égnek!/ Még van lelke Árpád nemzetének.” „...hogy tegnap azt mondhattam: úgy legyen!/ és ma is kiálthatom: úgy legyen /és holnap és holnapután és azután is / akarom énekelni: úgy legyen! -/ hála legyen Uram! / hála legyen”

Dr. Kovács Attila sokszínű emlékező mondatai után nagyszabású vegyeskari összeállítást énekelt az Ifjú Zenebarátok ünnepi létszámú kórusa Erdős Kinga vezényletével. Három Kodály mű – Székely keserves, Norvég leányok, Esti dal – és három Bárdos-mű – Szeged felől, Bogojai táncdalok, Dana-nana) – csendült fel; e darabokat, s az esten elhangzott összes művet annak idején Erdős tanár úr tanította be... A Dana-dana ráadásként is megszólalt. A teremben valami különös eufória érződött: valóban köztünk volt Erdős János tanár úr szelleme délután 4 és este 8 között; s természetesen tovább is, hiszen a tanítványok, kórustagok sokasága még jó ideig együtt maradt, s énekelt...

Reprezentatív, igen értékes kötet jelent meg Erdős János születésének 100. évfordulójára. Fagler Erika, aki írta és összeállította, igen nehéz feladatot vállalt magára, amikor elhatározta e könyv létrehozását, ezt előszavában le is írta: „A bőség zavarával küzd az, aki e gazdag életutat örökíti meg az utókor számára.” Munkája rendkívül sikeresnek bizonyult: a 172 oldalas mű mind felépítésében,

mind tartalmában tökéletes lett. A Tanár Úr 1992-ben, 70 éves korában megírta önéletrajzát, a könyv ezzel indul. Ezután az Életút c. nagyfejezetben Fagler Erika bontja ki az életpálya legfontosabb részleteit négy nagy alfejezetben: Az énektanára; A kóruskarnagy; A szegedi kórusélet szervezője; Zeneírói munkássága. Gondosan ügyel arra, hogy mindig tárgyyszerűen fogalmazzon, pontos adatokat közöljön, s ahol csak lehet, a Tanár Úr saját írásaival támassza alá az adott részeket.

Különösen nehéz dolga lehetett a zeneírói munkásságot elemző alfejezet összeállítása során, hiszen sokszáz, sőt ezer oldal zenei írást kellett mintegy 20 oldalon demonstrálnia az olvasó felé. Maradéktaianul sikerült ez is. Külön elismerést érdemel a könyvbe illesztett dokumentumok, képek sokasága, minősége, s a teljes körű Erdős János-bibliográfia, melyért Vukovné Sprok Ildikónak jár nagy dicséret. A szakmai szerkesztés nyilvánvalóan Fagler Erika munkája, de érdemes lett volna a nyomdai előkészítést végző számítógépes grafikus nevét is feltüntetni, mert feladatát elsőrangúan teljesítette, a belívek és a szép borító tervezését illetően egyaránt. A kötet kiadója a Fagler Ede Alapítvány, a kiadványt Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata támogatta, (a jelen sorok írója – több kötet kiadásának ismeretében – köteles azonban leírni: egy ilyen értékes könyvhöz, bizony, még kellettnek támogatók...), a nyomdai munkálatokat a PixelRepro Nyomda – PG Print Kft. végezte el. A kötet a maga teljességében ad képet Erdős Jánosról, személyiségéről, világáról, munkásságáról, az adat- és dokumentumtár viszont ennél több: miközben minden fontos adat megtalálható Róla, aközben Szeged város XX. századi helyi zenetörténetének is kiváló forrása.

Kiss Ernő